

kadın bülteni

SAYI: 29

Çankaya'da Yeni Nesil Hizmet...

Çankaya Gençlik
Merkezi Hizmete Açıldı

Yeni Gündüz
Bakımevinin
Temeli Atıldı

Çankaya'da Kadın Gücüyle Afete Hazırlık

Kadın Dostu
Kamusal Alanlar

Dünyayı Daha İyiye
Doğru Değiştiren
Kadın Sporcular

Çankaya
BELEDİYESİ
DİJİTAL BÜLTEN

Eylül-Ekim-Kasım | 2025

Çankaya

BELEDİYESİ

KADIN BÜLTENİ

29. Sayı | Eylül-Ekim-Kasım | 2025

içindekiler

► Çankaya Gençlik Merkezi Hizmete Açıldı	4
► Temel Girişimcilik Eğitimi	5
► Çankaya'dan Geleceğe Yatırım: Yeni Gündüz Bakımevinin Temeli Atıldı	6
► Çankaya'da Kadın Gücüyle Afete Hazırlık	8
► Afet ve İklim Değişikliğini Gören Eşitlikçi Kentler	11
► Şehrin Her Yeri, Hepimiz İçin	15
► Kadın Dostu Kamusal Alanlar	18
► Şehirlerde Şiddet ve Organize Suçun Önlenmesinde Güçlü Yerel Kurumların Önemi	21
► Sporda Neden Kadınlara Daha Fazla Önem Verilmeli?	24
► Dünyayı Daha İyiye Doğru Değiştiren Kadın Sporcular	26
► Feminist Portre: Billie Jean King	33

■ ÖNSÖZ

Sevgili Çankayalılar,

Kadınların emeği, kararlılığı ve dayanışmasıyla güçlenen bir Çankaya hayalimiz var. Çünkü biliyoruz ki kadınların güçlü olduğu bir toplumda demokrasi de eşitlik de daha sağlam kökler salar. Çankaya Kadın Bültenimizin bu sayısında da kadınların toplumsal, ekonomik ve kültürel yaşamda daha görünür, daha etkin ve daha güçlü olmalarını destekleyen çalışmalarımıza yer veriyoruz.

Afetlere hazırlıktan girişimcilik eğitimlerine, çocuklarımız için yeni gündüz bakımevlerinden gençlerimizin kullanımına sunduğumuz modern merkezlere kadar her projemizde kadınların emeğini, katılımını ve taleplerini merkezde tutuyoruz. Çünkü bizler için toplumsal cinsiyet eşitliği yalnızca bir hedef değil, aynı zamanda Çankaya'nın her alanına sinmesi gereken bir yaşam ilkesidir.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında, kadınların daha özgür, daha eşit ve daha güvenli bir yaşam sürmesi için yolumuza kararlılıkla devam ediyoruz. Bu bültenin, hemşehrilerimizin kadın emeğine verilen değeri görmesine, farkındalığın artmasına ve dayanışmanın güçlenmesine katkı sunacağına inanıyorum.

Unutmayalım: Bir kadının güçlenmesi, tüm toplumun güçlenmesidir. Güçlü kadınlarla güçlü yarınlara ulaşacağız.

Sevgi ve saygılarımla,

Hüseyin Can Güner
Çankaya Belediye Başkanı

Çankaya'da yeni nesil hizmet...

Çankaya Gençlik Merkezi hizmete açıldı

İçerisinde paylaşım ofisleri, kariyer merkezi, ortak çalışma alanları, küresel ortaklık ofisi, podcast stüdyosu, sinema salonu, sesli ve sessiz çalışma salonları ve derslikleri, Çankafe ile modern bir tesis olan Çankaya Gençlik Merkezi, Çukurambar'da hizmet veriyor.

Çankaya Belediye Başkanı Hüseyin Can Güner'in 2024 Yerel Seçim taahhütleri arasında yer alan Çankaya Gençlik Merkezi, CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in katılımıyla açıldı. Çankaya Gençlik Merkezi, yeni nesil standartlara uygun olarak e-ticaret, startup kurma, yapay zekâ gibi inovasyon temelli eğitimlerden, kapasite geliştirme eğitimlerine kadar gençlere geniş kapsamlı olanaklar sunuyor.

Açılıшта, Özgür Özel, "Çankayalı gençlerin hizmetine sunulan bu binada, onlarla aynı dili konuşan genç başkanlarının ortaya koyduğu bu projede, gençler sadece bir araya gelecekleri bir merkeze değil, aynı zamanda tek başlarına erişemeyecekleri pek çok alana, olanağa, teknik imkâna ücretsiz olarak kavuşacak" dedi. Başkan Güner ise "Cumhuriyet'in genç kadroları

eğitimden sağlığa, hukuktan ekonomiye her alanda kurtuluştta ve kuruluştta yer aldı, mücadele etti, bedel ödedi. Şüphesiz bizlere şerefli bir tarih, onurlu bir miras bıraktı. Ne mutlu ki bu mirasın takipçisi olan gençler bugün de Cumhuriyet ve demokrasi için mücadele ediyor, bedel ödemek uğruna Atatürk'ün emanetine sahip çıkıyor" dedi ve "İnanıyorum ki bu merkez yalnızca bir bina değil gençlerin kendini geliştireceği, hayallerini gerçekleştireceği, umutla geleceğe hazırlanacağı bir yaşam alanının da adresi olacak" diye ekledi.

İçerisinde paylaşım ofisleri, kariyer merkezi, ortak çalışma alanları, küresel ortaklık ofisi, podcast stüdyosu, sinema salonu, sesli ve sessiz çalışma salonları ve derslikleri, Çankafe ile modern bir tesis olan Çankaya Gençlik Merkezi, Çukurambar'da hizmet veriyor. ■

Temel Girişimcilik Eğitimi

Çankaya Belediyesi kadın girişimcilerin iş dünyasında daha güçlü yer almalarını desteklemek amacıyla “Temel Girişimcilik” eğitim programı düzenledi. Eğitim programı, Habitat Derneği işbirliğiyle 19 Ağustos’ta Çankaya Gençlik Merkezinde yapıldı.

Türkiye’de kadın girişimciliğinin artırılmasını, sürdürülebilir kalkınmanın temel taşlarından biri olarak gören Çankaya Belediyesi, sivil toplum kuruluşları ile ortaklaşa düzenlediği eğitim, program ve çalışmalarla örnek projelere imza atmaya devam ediyor. Çankaya Belediyesi, kadınların ekonomik hayata aktif katılımını artırmak ve girişimcilik potansiyellerini geliştirmek amacıyla Habitat Derneği işbirliğinde “Temel Girişimcilik” eğitimi düzenledi. Eğitimlere 18-35 yaş arası kadın girişimciler katıldı.

19 Ağustos’ta başlayan program, katılımcılara iş dünyasının temel konularında kapsamlı bir eğitim sundu. Kadın girişimciler, iş modeli oluşturma dersleri ile fikirlerini somut ve sürdürülebilir projelere dönüştürme fırsatı buldu. Dijital pazarlama oturumlarında güncel stratejiler öğrenilirken, finansal okuryazarlık eğitiminde bütçe yönetimi, finansal planlama ve kaynak kullanımı gibi becerilerin geliştirilmesi için çalışmalar yapıldı. Program kapsamında ayrıca Canva ile tasarım atölyesi ve ürün fotoğrafçılığı dersleri de yer aldı. ■

Çankaya'dan geleceğe yatırım: Yeni gündüz bakımevinin temeli atıldı

Çankaya Belediye Başkanı Hüseyin Can Güner'in ev sahipliğinde gerçekleşen törene, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, Keçiören Belediye Başkanı Mesut Özarslan, CHP Yüksek Disiplin Kurulu Sekreteri Deniz Çakır, CHP Milletvekilleri Aliye Timisi Ersever, Selma Aliye Kavafl, Deniz Demir, bölge muhtarları ve çok sayıda vatandaş katıldı.

On beş kreşte yaklaşık 1700 öğrenciye kucak açan Çankaya'nın 16. kreşinin temelini atmak için bir araya geldiklerini söyleyen Başkan Güner, "Bugün burada atılan sadece bir bina temeli değil, Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında, cumhuriyetin kuruluş değerlerine bağlı, çalışkan, üretken ve çağdaş nesillerin de temelidir. Bugün burada atılan yeni umutların, sevginin, dayanışmanın, kardeşliğin de temelidir. Açılan her kreşimizde yeni bir ailemize umut oluyor, yeni bir annemizin çalışma yaşamına katılmasını sağlıyor ve yeni bir

Okul öncesi eğitim alanında hayata geçirdiği projeleriyle örnek olan Çankaya Belediyesi, Çankaya Belediye Başkanı Hüseyin Can Güner'in seçim vaatleri arasında yer alan yeni gündüz bakımevinin temelini, Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nde coşkulu bir törenle attı.

yavrumuzu kaliteli eğitimle geleceğe hazırlıyoruz. Bugüne kadar çağdaş, nitelikli ve kaliteli eğitim ile Türkiye’de marka olan Çankayamızın kreşleri artık yeni ve farklı modellerle de adından söz ettiriyor ve örnek oluyor. Bunlardan biri olan gece kreşi modelimizi geçtiğimiz yıl başlatmıştık” dedi.

Güner konuşmasını, “Artık farklı gereksinimlerle geceleri de çocuklarını güvenle bizlere emanet etmek isteyen ailelerimize el uzatıyor, onların yanında oluyoruz. Bir diğer modelimiz olan ekolojik kreşi de çok yakında başlatacak ve çocuklarımızın doğayı, kuşları, canlıları, bahçesinde ve kent bostanı ile tüm bitkileri tanıyacağı ve onlara dokunarak büyüteceği bir kreş modelini daha Çankayamıza kazandıracağız. Giderek artan ekonomik koşullar içerisinde enflasyon yükü altında ezilen çocuklarının eğitiminden fedakârlık etmek zorunda kalan ve buna mecbur bırakılan ailelerimizin yaklaşık üçte birinin yavrularını, yavrularımızı kreşlerimizde ağırlıyoruz ve ağırlamaya da devam edeceğiz” diye sürdürdü.

Yeni kreş modern ve tam donanımlı olacak şekilde inşa ediliyor

Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi’nde inşa edilecek çağdaş, modern ve uygun fiyatlı gündüz bakımevi, ailelerin eğitim yükünü hafifletirken çocuklara sağlam temelli bir başlangıç sunacak. Çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde tasarlanan gündüz bakımevi; renkli yapısı, donanımlı sınıfları ve güvenli oyun alanlarıyla örnek bir eğitim yuvası olacak. Toplam 1101 metrekarelik kapalı alana inşa edilecek iki katlı yapı, 100 çocuk kapasitesine sahip olacak. Bakımevi içinde, her biri 30 metrekare büyüklüğünde beş sınıf, 48 metrekarelik iki uyku odası, 66 metrekarelik yemekhane, 78 metrekarelik çok amaçlı salon ve 32 metrekarelik etkinlik odası yer alacak. Ayrıca çocuk oyun alanları, yönetim ofisi, ıslak hacimler ve teknik alanlar da yapının bileşenleri arasında bulunacak. ■

Çankaya Belediyesi Aile Danışma Merkezi

Tel: (0312) 4588900/3501

Çankaya'da kadın gücüyle afete hazırlık

Çankaya Belediyesi, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası kurulan Afet Müdürlüğü'nün ardından AFAD işbirliğiyle Çankaya Belediyesi Arama Kurtarma Ekibi (ÇABUK)'u hayata geçirdi. Yerel afet yönetimi süreçlerini yeniden ele alan ÇABUK'un Ekip Lideri ve Afet Müdürlüğü Eğitim Sorumlusu Gülin Kılıç, yürüttükleri çalışmaları bir kadın ve gönüllü gözüyle anlattı.

Kısa zamanda zor bir sürecin ardından Çankaya Belediyesinin gönüllü personelinden oluşan Arama Kurtarma Ekibi "ÇABUK" kuruldu ve siz bu sürecin her noktasında yer aldınız. Okuyucularımız için hem kişisel olarak hem de ÇABUK ekibinin kuruluşundan bu yana yaşananları, sizin bu ekibe katılma kararınız da dahil, anlatır mısınız?

6 Şubat 2023'te ülkemizin yaşadığı yıkıcı büyük depremin ardından, bireysel ve yönetimsel olarak her alanda ne kadar yetersiz olduğumuzu hep

birlikte gördük. O büyük felaketin ardından herkes gibi ben de çok acı veren kayıplar yaşadım. Benim dönüm noktam o bir ay içinde yaşadığım çaresizlik ve bilinmezlikle birlikte şekillendi. Öncelikle arayışım; yaşadığımız felaketin öncesi, sonrası ve sonrasında "Bireysel olarak neler yapabilirim?" sorusuyla birlikte, arama-kurtarma derneği olan bir STK'yla tanışmamla başladı. Aldığım eğitimler ve yaptığımız tatbikatlarla süreç devam ederken, içinde bulunduğum oluşumun bir benzerinin kurumumuzda karşına çıkması ise tamamen tesadüf oldu.

On altı yıl öğretmen olarak çalıştığım kurumumda müdürlüğümünden ayrılarak, tercihim; hayatta tutmak ve hayatta kalmak için neler yapılması gerektiğini öğrenmek ve öğretmek adına alabileceğim ve verebileceğim eğitimlerden yana kullandım. Çankaya Belediyesi bünyesinde Afet İşleri Müdürlüğü'nün ilk personeli olarak başladığım bu sürecin sonunda, içinde benim de olduğum farklı müdürlüklerin dahil olduğu personellerden oluşan 30 kişilik gönüllü ekibi kuruldu. Çankaya Belediyesi Arama Kurtarma ekibi "ÇABUK"un kurulmasıyla, verdiğimiz çabaların en iyi şekilde devam edebilmesi için yola çıktık.

Çankaya Arama Kurtarma ekibi, yerel yönetimler bünyesinde hizmet veren arama kurtarma ekipleri içinde örnek model olma yolunda ilerliyor. İlk kuruluşunun üzerinden bir yıl gibi kısa bir zaman geçti. Bu süreçte ne gibi çalışmalarda, eğitimlerde yer aldınız? Bu çalışmalardan yola çıkarak, kadınların afetlerde ihtiyaçlarının gözetilmesi konusunda ne tür çalışmalar yapılıyor? Sizce kurumlar bu alanda hangi adımları atmalı?

Aslında ÇABUK 30 kişilik bir arama-kurtarma ekibinden oluşsa da biz bu süreçte farklı ekipler ve gönüllülerle de çalışıyoruz. Gönüllü personellerden oluşan ÇABUK'un yanı

sıra farkındalık eğitimleri vererek bireysel bilinçlenmeyi sağlayacak eğitim gönüllülerimiz ve geri planda insani yardım alanında bizi destekleyen gönüllülerimizden oluşan toplam 79 kişilik bir ekibimiz mevcut. Olası bir afet için düzenli aralıklarla hazırlıklar ve tatbikatlar gerçekleştiriyoruz. Bu kapsamda hepimizin farklı aşamalarda görev dağılımı var. Özellikle Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) işbirliğiyle eğitiliyor ve süreci yönetiyoruz. Eğitimler sonrası sertifika alıyor ve akredite oluyoruz. Ağırıklı olarak deprem senaryoları üzerinde duruyor, projeler üretiyor ve alanın uzmanlarından eğitimler alıyoruz. Temennimiz tabii ki ülkemizin bir daha böyle bir felaket

yaşamaması yönünde ama deprem öncesi alınmayan tedbirler maalesef bize bu felaketlerin tekrarlarını yaşayacağımızı gösteriyor. Bu sebeple müdürlüğümüz bünyesinde kurulmuş olan ekiplerimizle hazırlıklarımızı sürdürmeye devam ediyoruz. Bununla birlikte kurumsal kimliğimizle, içinde bulunduğumuz durumu değerlendirerek paydaşlarımızla iletişimde kalmayı sürdüreceğiz.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yüksek olduğu toplumlarda, araştırmalar kadınların afetlerden daha fazla etkilendiğini ortaya koyuyor. Özellikle kadın ölüm oranlarının daha yüksek olduğu gözlemleniyor. Bunların nedenleri arasında başa, kadınların ebeveyn ve çocuk bakımı gibi sorumlulukları nedeniyle içgüdüsel hareket

etmesini koyabiliriz. Bunun yanı sıra, hareket özgürlüğü engelleri, biyolojik faktörler de sıralanabilir. Keza kadınların sosyoekonomik açıdan dezavantajlı durumda olması da hayatta kalma, enkazda korunma ve iyileşme sürecinde olumsuz rol alıyor. Türkiye’de ise afetlerde cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin yetersizliği, bu durumun boyutlarını ortaya koymayı zorlaştırıyor.

Yerel yönetimler ve afet müdürlükleri son yıllarda toplumsal cinsiyete duyarlı planlamayı gündeme almakla birlikte, kadınların ihtiyaçlarına özel barınma ve hijyen koşullarının sağlanması, psikososyal ve adli destek mekanizmalarının geliştirilmesi, afet planlamasında kadınların temsiliyetinin artırılması gibi alanlarda hâlâ ciddi eksiklikler var. Bu nedenle afet yönetiminde toplumsal cinsiyet perspektifinin hem planlama hem müdahale hem de iyileştirme süreçlerinde bütüncül biçimde ele alınması kritik önemdedir.

Bu bağlamda ulusal ve uluslararası ölçekte bizim ve işbirliği içinde olduğumuz yapıların önceliği; yaşanması muhtemel felaketlerde dezavantajlı bireylerin içinde bulunduğu, kadın veya kadına bağımlı kişilerin (çocuk, hasta, yaşlı) desteklenmesinde yeterli araştırma, geliştirme ve bağlantıların kurulabilmesine kaynak ayırmak ve destek vermek olmalıdır.

Afet yönetimi özellikle ülkemizde çok zorlu bir alan ve yapı. Bu alanda yer alırken kadın olmanın size kattığı güçlü yönler neler oldu? Kadınların bu alana katılımının artmasının afet yönetimine nasıl bir katkısı olur?

Ülkemizde pek çok alan zorluklarla dolu; afet anında ise bu zorlukların mağdurlarını hep birlikte acı şekilde görüyoruz. Ne yazık ki her felakette en çok etkilenenler arasında kadınlar ve çocuklar ilk sırada yer alıyor. İşte bu nedenle afet yönetiminde kadınların varlığı ve katkısı büyük önem taşıyor. ÇABUK ekibinde 30 kişilik bir kadroyuz ve sadece üç kadınız. Ancak şunu söyleyebilirim ki, bizim güçlü yanlarımız bu alana katılınca ortaya çıkmadı; aslında yaşadığımız coğrafya bize uzun zamandır güçlü olmayı öğretiyor. Bizler bu gücü doğru yerde, yani arama-kurtarma faaliyetlerinde kullanmayı seçtik.

Kadınların afet yönetiminde sayısının artması, sadece kadınların değil, en çok da çocuklar ve dezavantajlı grupların mağduriyetinin önüne geçilmesine katkı sağlar. Çünkü kadınlar farkındalığı, empati gücü ve farklı bakış açılarıyla bu zincirin eksik halkalarını tamamlıyor. Tabii ki fiziksel yeterlilik önemli, ancak afet yönetiminde yalnızca bedensel değil, zihinsel güç, dayanışma ve psikososyal destek de kritik. Kadınların sayısının artmasıyla afetlerde daha kapsayıcı, daha güçlü bir müdahale yapabileceğimize inanıyorum.

Ben de bir kadın arama-kurtarma gönüllüsü olarak herkese “hazırlıklı olun, sağlıklı kalın” demek istiyorum. ■

Afet ve İklim Değişikliğini Gören Eşitlikçi Kentler

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yarattığı olumsuzlukları anlayabilmek adına sıklıkla dile getirildiği üzere her alana toplumsal cinsiyet eşitliği gözlüğü ile bakmak çözüm önerilerini en etkin hale getirebilecek ilk adım olabilir. Kuş bakışı anlayabildiğimizi sandığımız pek çok husus toplumsal cinsiyet gözlüğü ile incelendiğinde farklı boyutları ve öngöremediklerimizi anlaşılır kılabilir.

DİDE TAYFUR

dide_tayfur@hotmail.com

Yerel düzeyde, her konuda olduğu gibi afetlere ve iklim değişikliğine toplumsal cinsiyeti hesaba katarak yaklaşmak gerçekçi çözümleri yanında getirecektir. Bu konuya da yaklaşımımız hak temelli yaklaşım ve eşitlik politikaları temelinde olacağı için katılımcılığın baştan itibaren her aşamaya sindiğinden emin olmamız ihtiyaçların tespiti ve çözüm önerilerinin gerçekçiliği açısından bizleri güçlendirecektir.

Maalesef bazı olumsuzluklar yaşanmadan önlem almada ağır kalınan ya da hayatın hızı içinde silikleşen ama aslında oldukça temel ve hayati olan konuların başında afet ve iklim değişikliği konuları geliyor. Yıllardır her an kendini hatırlatacak birçok deneyim yaşanmasına rağmen beklenen hız ve planlama ile yaklaşılmadığını deneyimliyoruz. Çankaya Belediyesi ikinci yerel eşitlik eylem planından itibaren iklim değişikliğine yer vermiş, 2024-2028 yıllarını kapsayan üçüncü eşitlik eylem planında ise yedinci başlık eklenip "Afet ve İklim Değişikliği" olarak genişletilerek

ayrıca yer vermiştir. Bu başlık altında iki ayrı genel hedef ile sivil toplumdan gelen önerilerle ve belediyenin ilgili müdürlüklerinden alınan geri bildirimlerle faaliyetler tanımlanmıştır.

Daha önceki yazılarda da yer verdiğimiz üzere 6 Şubat depremlerinden sonra Ankara'daki sivil toplum örgütleriyle konuya ilişkin bir çalıştay gerçekleştirilmiş ve plan bu doğrultuda oluşturulmuştur. Belediyede İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü ve bir yılı aşkın süre önce kurulan Afet İşleri Müdürlüğü ile bu iki önemli konudaki çalışmalar yapılmaktadır.

"Kim? Nerede? Nasıl yaşıyor?"

Yerel Eşitlik Eylem Planı Afet ve İklim Değişikliği başlığında yer alan ilk Genel Hedef;

"1. Kadınların ve ayrımcılığa maruz bırakılan diğer kesimlerin afet dönemlerinde özel ihtiyaç ve taleplerinin karşılanması"

Maalesef bazı olumsuzluklar yaşanmadan önlem almada ağır kalınan ya da hayatın hızı içinde silikleşen ama aslında oldukça temel ve hayati olan konuların başında afet ve iklim değişikliği konuları geliyor.

şeklinde belirlenmiş ve bu doğrultuda üç Özel Amaç etrafında faaliyetler şekillenmiştir. Her konuda olduğu gibi çıkış noktasını ayrıştırılmış veri ve mevcut durum oluşturmuştur.

“1.1. Çankaya ilçesinin ayrıştırılmış verilere dayanan mevcut durumunun tespit edilmesi”

Her türlü hizmetin planlanma ve uygulanma aşamasında atılması beklenen ilk adım tabi ki “Kim? Nerede? Nasıl yaşıyor?” sorularına verilecek ve güncel verilerle desteklenmiş cevaplardır. Afet planlamasında bu soruların cevapları hayati önem taşıyor. Dolayısıyla bu özel amaç altında tanımlanan üç faaliyetle öncelikle bu sorulara cevap olacak ardından da ilçenin mevcut durumunun kurum, kuruluş listeleri oluşturulmasıyla ortaya konması ve acil durumlarda toplanma alanlarına ilişkin çalışmalar yapılması ile şekillenmiştir.

“1.1.1. Çankaya ilçesinin ayrıntılı (cinsiyet, yaş, engellilik, göçmen vs.) demografik haritasını çıkarmak

1.1.2. Afet dönemlerinde etkili arama, kurtarma ve destek koordinasyonu için ilçede yer alan kurum, kuruluş vs. listesini (esnaf, otobüs firmaları, kuryeler vs.) oluşturmak. Envanter yapısını çıkarmak

1.1.3. Toplanma alanlarının belirlenmesi ve bilinirliği konusunda farkındalık çalışması yapmak”

Toplumsal cinsiyet gözlüğü olarak canlandırmaya çalıştığımız bu yaklaşım afet dönemlerinde gerekirse büyüteçlerle desteklenmesi ve göz ardı edilmeden tüm sürece yansıtılması gereken ilk adımdır. İkinci özel amaçla bu yaklaşım ışığında kadınların ve ayrımcılığa maruz bırakılan diğer kesimlerin bu dönemlerdeki özel ihtiyaçlarının ortaya konması adına yapılacak dört faaliyet planlanmıştır.

“1.2. Kadınların ve ayrımcılığa maruz bırakılan kesimlerin afet dönemlerine ilişkin özel ihtiyaçlarının belirlenmesi”

Burada öne çıkan husus sivil toplum katılımı ve afet dönemlerini kapsayacak ve farklı ihtiyaçları içeren stratejinin ortaya çıkarılmasıdır.

“1.2.1. İhtiyaçları tespit etmek ve hizmetlerin farklılıklar gözetilerek verilmesini sağlamak için alandaki sivil toplum örgütleri ile işbirliği geliştirmek üzere toplantı ve atölye düzenlemek

1.2.2. Afet Koordinasyon Ağı oluşturmak

1.2.3. Afet Koordinasyon Ağı ile birlikte belediyenin, afet dönemlerini (öncesi, sırası, sonrası) kapsayacak ve farklı disiplinler

ile farklı ihtiyaçları (LGBTİ+, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, göçmen vb. özgü ihtiyaçlar) içeren eylem planını ve stratejisini oluşturmak

1.2.4. Belediyenin afet dönemlerini kapsayacak eylem planına evcil hayvanlar, sokak hayvanları ve barınaktaki hayvanları içeren önlemleri eklemek”

Özel ihtiyaçların dikkate alınmalı

Üçüncü özel amaçla ise kadınlar ve ayrımcılığa maruz bırakılan diğer kesimlerin özel ihtiyaçlarını hesaba katarak planlanan hizmetler 5 faaliyetle tanımlanmıştır.

“1.3. Kadınların ve ayrımcılığa maruz bırakılan kesimlerin afet dönemlerine ilişkin özel ihtiyaçlarına yönelik hizmetler geliştirilmesi.”

Geçici barınma hizmeti, sivil topluma mekân tahsisi, afet dönemlerini kapsayan eğitimler düzenlemek, tüm personele planlandığı gibi arama kurtarma ekiplerine de toplumsal cinsiyet eşitliği başta olmak üzere hak temelli hizmet sunumunu sağlayacak eğitimlerin verilmesi ve eğitici havuzu oluşturmak gibi hizmetler bu planda öncelikli yer bulmuştur.

“1.3.1. Olağanüstü dönemleri göz ardı etmeyen ve tüm kesimlerin erişebileceği (kadın, engelli, çocuk ve LGBTİ+'ları kapsayıcı ve güvenliklerinin önceliklendirildiği) geçici barınma hizmeti sağlamak

1.3.2. Afet dönemlerinde kullanılmak üzere (psikolojik destek, yardım koordinasyon, lojistik destek ve depolama için) sivil toplum örgütlerine mekân tahsisi yapmak

1.3.3. Afet öncesinde, sırasında, sonrasında ve afet alanında yapılacaklara ilişkin eğitim çalışmaları düzenlemek (Afet alanında nasıl hareket edileceğine, çocukların ve engellilerin sınırlarının ihlal edilmemesi, engelliler için kişiselleştirilmiş tahliye protokolleri, ilkyardım vs. ilişkin eğitimler)

1.3.4. Belediyenin oluşturduğu arama kurtarma ekiplerine toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık karşıtlığı, afet durumlarında insan haklarının korunması ve hak ihlallerinin önlenmesi eğitimleri vermek

1.3.5. Uzmanların katılımıyla gönüllü eğitici havuzu oluşturmak”

Afet ve İklim Değişikliği başlığının ikinci bölümünü iklim değişikliğine dayanıklı bir kente ulaşmak için iki özel amaçla atılacak adımlar oluşturmaktadır. Buna göre ikinci Genel Hedef;

“2. İklim değişikliğine karşı dayanıklı ve eşitlikçi kent oluşturulması

olarak tanımlanmıştır.

Kentleri kullanma biçimlerinden kaynaklara erişebilmek için karşılaşılan engellere ve yine hizmetlerden haberdar olma ya da yararlanma/ yararlanamama konusunun yarattığı fiili durum iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini kadınlar ve ayrımcılığa maruz bırakılan tüm kesimler açısından derinleştirebilmektedir. Bu nedenle gündelik hayatın olduğu gibi anlaşılabilir iklim değişikliğinin söz konusu kesimler ve herkes açısından krizlere yol açmadan kentin oluşturulması gerekmektedir.

“2.1. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin kadınlar ve ayrımcılığa maruz bırakılan diğer kesimler açısından azaltılması”

Somut gerçekliğe göre önlemler

Somut gerçekliğin ortaya konarak önlemlerin alınması adına buradaki ilk özel amaç tanımlanmış ve sekiz faaliyet ile planda yer bulmuştur.

“2.1.1. Çankayalılara ilgili sivil toplum örgütleri işbirliği ile iklim değişikliği kapsamında bilgilendirme çalışmaları yapmak

2.1.2. Belediye hizmet binalarını şehir planlama ve çevre konusunda çalışmalar yapan sivil toplum örgütleri işbirliği ile çevreye ve iklim değişikliğine duyarlı hale getirmek. Aydınlatmaları enerji tasarruflu yöntemlerle yapmak

2.1.3. Çankayalıların ve özellikle çocukların doğayla ilişkisini geliştirmek amacıyla Belediyenin çocuk çalışması yapan birimlerinde düzenlenen etkinlik sayısını artırmak

2.1.4. Çocukların doğayla ilişkisini geliştirmek amacıyla Ekolojik Kreş açmak ve tüm kreşlerde bostan kurmak.

2.1.5. Atık malzemeleri geri dönüştürerek çevreye katkıda bulunmak

2.1.6. Tekstil atıklarını yeniden kullanıma kazandırarak ihtiyaç sahiplerine ulaştırmak

2.1.7. Yeşil alan sayısını artırmak

2.1.8. Belediye yönetimine (Başkan, Başkan Yardımcısı, Müdürler) yönelik iklim değişikliği ile ilgili eğitimler vermek”

“2.2. Çankaya ilçesinde toplumsal cinsiyet eşitliği temelli iklim eylemlerinin belirlenmesi”

şeklinde ifade edilen ikinci özel amaçta farkındalık çalışmalarının hemşehrilere ve personele yönelik olarak yapılmasına ve Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Eylem Planı ile belediyenin hedef ve faaliyetlerinin ortaya konmasına yer verilmiştir.

“2.2.1. İklim değişikliğinin kente etkileri ve iklim değişikliği ile mücadele etmenin kadınların gündelik yaşam alışkanlıkları ve aile geçim kaynakları (elektrik, su faturaları vs.) arasındaki bağlantısı, iklim adaleti, enerji yoksulluğu ile yerel yönetimlerin sorumluluk ve deneyimlerine ilişkin farkındalık çalışmaları yapmak

2.2.2. İnsan kaynaklı iklim değişikliği etkileri (aşırı hava olayları, kent afetleri, gıda sorunu vs.) konusunda pedagojik yaklaşımla çocuklara ve gençlere yönelik farkındalık çalışmaları yapmak

2.2.3. İklim değişikliğinin insan sağlığına doğrudan ve dolaylı etkileri hakkında kadınlara ve çocuklara bilgilendirme yapmak

2.2.4. Belediye personeline yönelik “iklim değişikliği, iklim adaleti ve toplumsal cinsiyet eşitliği” eğitimleri düzenlemek

2.2.5. Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlamak”

Kentlerin çağın getirdiği krizlere karşı hazırlıklı olması ve gerçekleşmeden önce bu planların yapılmış olması yeni krizlerin doğmadan önce önlenmesi ve zaten var olan eşitsizliklerin daha derinleşmeden ele alınması için atlanamayacak konulardır. Krizlerin birbirini tetikleyen ve besleyen yapısı, konunun çok boyutluluğu bizleri kurumlar arası işbirliği, sivil toplum katılımı ve hemşehrilerin sürece dahil olmaları adına daha işler mekanizmalar üretmeye zorlamaktadır. Yerel eşitlik eylem planları kapsamı itibarıyla tek başlarına her şeyi içerebilebilirler ancak eşitlikçi çözümlere gidiş yolunu kısaltabilirler. ■

Şehrin Her Yeri, Hepimiz İçin...

Şehrin sakinlerinin farklı ihtiyaçlarını kayıt altına almak, buna göre düzenlemeler yapmak ve bunların sürekliliğini sağlayacak politikalar üretmek mekânsal hareketliliğimizi gösteren haritanın sınırlarını genişletir.

FUNDA ŞENOL

Gerek özel gerekse kamusal alanın nasıl, ne amaçla ve hangi saat dilimlerinde kullanıldığı kişiye dair birçok ipucu verir. Bununla da kalmaz kişinin içinde yaşadığı topluma, kültüre, yönetsel düzene dair de bir kılavuz oluşturur. Mekânsal dolaşımımızın haritasının sınırlarını kendi beklentilerimiz, tercihlerimizin yanında zorunluluklar ve sorumluluklar da çizer. Hatta bizimki gibi kültürlerde daha çok zorunluluk ve sorumluluklar çizer.

Kişisel haritamızın sınırlarını fark edebilmek ve ne kadarının tercihe ne kadarının zorunluluğa göre çizildiğini anlayabilmek kolay değildir. Bunun için gündelik mekânsal hareketliliğimizi belirleyen rol ve sorumluluklara, şöyle geriye çekilip uzaktan bakmak gerekir. Bunun yanında demografik özelliklerimiz de etkilidir bu hareketlilikte.

Bir örnek...

Diyelim ki bekâr bir annesiniz. Çocuğunuz bebeklik çağında. Yeni boşanmışsınız, işsizsiniz ve evliken yaşadığınız evden ayrılmak zorunda kalmış, kalabalık aile evine geri dönmüşsünüz. Hak ettiğiniz nafakayı da düzenli olarak alamadığınızı varsayalım, ki çok yaygın bir sorun.

Öncelikle semt değiştirdiniz. Belki de bir daha dönmek üzere çıktığınız, iyi anılarınızın

olmadığı bir ev ve semt burası. Hatta belki boşanma kararınız aileniz tarafından olumlu karşılanmadı ve bunun için sürekli eleştiriliyorsunuz. Böyle bir ortamda ev içi mekân paylaşımında payınıza kendinize ait bir oda düşmeyeceği aşikâr. Bebeğinizle birlikte, şansınız varsa bir odaya, yoksa ortak kullanım alanı olan misafir odası vb. gibi bir odaya iğreti olarak yerleşeceksiniz. Eşyalar sizin seçtikleriniz değil; yemek, dinlenme, temizlik gibi faaliyetlerin rutinini siz belirleyemiyorsunuz. Ev içindeki sesleri (elektronik aletlerin, insanların sesleri,

dışardan içeriye sızan sesler) ve insan trafiğini siz yönetmiyorsunuz.

Gelelim “dışarı”ya...

İşsiz olduğunuzu söylemiştik. Bir geliriniz olmadığı, nafakanızı bir türlü alamadığınız ve buna rağmen bakımından sorumlu olduğunuz bir bebeğe sahip olduğunuz için evdeki dar bütçeye “yük” olduğunuzu hissedebilirsiniz veya bu size hissettirilebilir. Bu sizin evden çıkma ihtimalinizi

azaltacaktır. Hastane, devlet dairesi, mahkeme ziyaretleri gibi zorunlu “çıkış”larla sınırlı bir kamusal hareketliliğe mahkum kalacaksınız.

Diyelim ki, bahsettiğim sebeplerden, bağımsız olabilmek, başka bir semtte başka bir ev kurmak istiyorsunuz. Bebekli, hele de emziren bir annenin evden uzun süre uzak kalması zor. Ama siz yine de iş aramaya başladınız. Fakat bebeğin bakım sorumluluğu sebebiyle tam gün çalışmanız mümkün değil, yarı zamanlı çalışma ise sizin aile evinden ayrılıp sıfırdan bir ev kurmanızı

sağlamayacak. Üstelik, çalışmaya başladığınızda bebeğinize kim bakacak? Anneniz veya evdeki çalışmayan diğer aile bireyleri mi? Yoksa onu kreşe vermek zorunda mı kalacaksınız? İlk seçenekte başka kadınların karşılıksız emeğini kullanmak zorundasınız. Belki de ailenizin kadınları bu emeği vermek istemeyecekler ya da veremeyecek durumdadır. İkinci seçenekte ise maaşınızın önemli kısmı ve belki de tamamı kreşe gidecek.

Bakım emeğini aileden alma imkânınız varsa yine aileye bağımlısiniz ve sevmediğiniz, çevrenin gözetimi ve denetimi altında olduğunuz bu semtte yaşamaya devam edeceksiniz. Zaman bütçenizi belki aile evinin kurallarına ve muhakkak size hâlâ bağımlı olan bir bebeğin ihtiyaçlarına göre kullanmak zorundasınız. Otomobiliniz olmadığı için ancak toplu taşımanın aktif olduğu saatlerde dışarda olabilirsiniz zaten. Çünkü aile eviniz merkeze epey uzak olduğundan taksiye verecek paranız da yok. Haliyle eski arkadaş çevrenizden, sosyal hayattan ve şehrin sunduğu nimetlerden giderek kopuyorsunuz.

Belki muhafazakâr bir muhitte, bağnaz bir aile yapısı içinde yaşıyorsunuz. Dolayısıyla eve giriş çıkış saatleriniz, arkadaşlık ettiğiniz kişiler,

flörtleriniz hep kontrol altında ve yasaklar mekânsal hareketliliğinizi kısıtlıyor. Belki bu sebeplerden şiddete maruz kalıyorsunuz. Öyle olmasa bile, semtinizin merkeze uzak ve muhafazakâr kültürde olması gece saatlerinde dışarda olmanızı engelleyecek. Ya karanlıktan ve taciz/gasp gibi tehditlerden çekinecek ya da bekâr bir anne olarak belli saatler dışında sokakta olmanızdan dolayı kınanacaksınız. Bir arkadaşınızın arabasından indiğinizde hakkınızda dedikodu yapılacak, giyim-kuşamınız, saç rengi ve modeliniz, hareketleriniz gözetim altında tutulacak. Çocuk yetiştirme biçiminiz aile ve sosyal çevre tarafından eleştirilecek. Çocuğunuzu annenize emanet ediyorsanız onun yetiştirme tarzına teslim olmak zorunda kalacaksınız.

Kentsel politikalar kapsayıcı olmalı

Bu örnek çeşitli durumlar için çoğaltılabilir. Etnik, cinsel kimliğimiz, kültürel bagajımız, inancımız, bedensel ve zihinsel engellerimiz, sınıfsal konumumuz, yaşımız ve başka birçok etken mekânsal hareketliliğimizin sınırlarını katı şekilde belirler. Fakat hükümetlerin ve yerel yönetimlerin kentsel politikaları kapsayıcı ve ihtiyaçları gözetir biçimde düzenlenirse bu sorunların önemli kısmını aşmak mümkündür.

Bahsettiğim örnekte, sığınma evlerinin sayısını artıran, ücretsiz hukuki, tıbbi danışmanlık hizmeti veren, istihdam olanakları sunan, ücretsiz kreş hizmeti veren, sosyal hayata karışmak ve zorunlu işleri halletmek için mola evleri açan, geziler, konserler gibi sosyal etkinlikler düzenleyen, toplu taşımanın 24 saat ve her semte aktif sürmesini sağlayan yerel yönetimler hayatı kolaylaştıracaktır. Tabii hükümetlerin cinsiyet politikalarının da eşitlik temeli üzerine kurulması öncelikli olmalıdır.

Şehrin sakinlerinin farklı ihtiyaçlarını kayıt altına almak, buna göre düzenlemeler yapmak ve bunların sürekliliğini sağlayacak politikalar üretmek mekânsal hareketliliğimizi gösteren haritanın sınırlarını genişletir. ■

Kadınlar ve kız çocukları parklar, oyun alanları ve kentsel planlamada yeterince dikkate alınmıyorlar. Cinsiyet ayrımı gözetmeyen kentsel planlamada kadınlara neye ihtiyaçları olduğunu sormalıyız...

Kadın dostu kamusal alanlar

Oyun, çocukların ve gençlerin bilimden spora, tasarımdan sivil katılımına kadar ilgi alanlarını keşfetmeleri için güçlü bir platformdur. Bu platform, onların uzun vadeli sağlıklarını, hobilerini ve potansiyel kariyerini şekillendirir. Ancak oyun alanları genellikle sekiz yaşın altındaki çocuklar için ya da erkekler için futbol sahası olarak tasarlanır.

Bu arada, 11 ila 17 yaş arası kız çocuklarının salıncakta sallanmak, dolaşmak veya banklarda oturup sohbet etmek gibi ihtiyaçları sıklıkla göz ardı edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2019'da yaptığı bir araştırmaya göre, dünya çapında okula giden ergen kız çocuklarının yüzde 85'i önerilen minimum günlük fiziksel aktivite süresini karşılayamamaktadır.

Yerel yönetimler şehirlerindeki ergen kız çocuklarını bir araya getirerek, onların büyümesini ve haklarını

gerçekten destekleyen alanların nasıl tasarlanacağına dair fikirler toplamak suretiyle daha kapsayıcı şehirler oluşturma yolunda bir adım atabilirler. Her yıl 11 Haziran'da kutlanan Uluslararası Oyun Günü bunun için bir vesile olabilir.

Oyun ve planlama

Birleşik Krallık'ta yapılan bir araştırma bir zamanlar kendini "sportif" olarak gören bir milyondan fazla kız çocuğunun, ilkokuldan sonra spordan uzaklaştığını göstermektedir. Bunun nedenleri arasında yargılanma korkusu, özgüven eksikliği, okul baskısı ve dışarıda kendilerini güvende hissetmemeleri sayılabilir. Bu sorunlar, cinsiyete duyarlı kentsel planlama ve rekreasyon politikalarının acil ihtiyacını vurgulamaktadır.

Şehirler tarihsel olarak erkekler tarafından, öncelikle erkekler için planlanmış, kadınlara nadiren danışılmıştır. Kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçları göz ardı edilmiştir. Bu durum, cinsiyet körü kentsel tasarımla sonuçlanmıştır. Kurumlar arasında çok az veya hiç uyum olmadığı için, müdahaleler genellikle uyumlu ve sürdürülebilir olmaktan ziyade parçalı ve reaktif olmaktadır. Kentsel planlama sistemlerinde çocuk hakları konusunda farkındalık sınırlıdır.

Oyun ve rekreasyon, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 31. maddesinde temel hak olarak

belirtilmiştir ve bu hakkın güçlendirilmesi için devletlerin harekete geçmesi istenmektedir. UNICEF'in çocuklara duyarlı kentsel planlama kılavuzunda çocuklar için beş temel fayda vurgulanmaktadır: sağlık, güvenlik, vatandaşlık, çevre ve refah. Ancak bunlar genellikle şehir tasarımında eksik kalmaktadır.

Güvenlik endişeleri, sosyal normlar, aşırı gözetim ve damgalama, ergen kız çocuklarını kamusal alanlardan uzaklaştırmaktadır. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, kız çocuklarının oyun oynamasını kısıtlayan ev işleri, kültürel beklentiler, güvenlik endişeleri ve uygun alanların eksikliği gibi engelleri vurgulamaktadır. Cinsiyet stereotipleri, kız çocuklarını evdeki rollere hapsederken, erkekler kamusal alanda faaliyet gösterir ve bu da kız çocuklarının fiziksel aktivitelerini sınırlandırır.

Güvenli kamusal alanlara erişim, küresel bir sorun olmaya devam etmektedir. BM-Habitat'ın 2022 Her City raporuna göre, her 10 kadından 9'u kamusal alanlarda kendini güvende hissetmediğini belirtirken, küresel olarak 15 yaş ve üstü kadınların yüzde 30'u hayatlarında en az bir kez fiziksel veya cinsel şiddet yaşamıştır.

"Ben de yardım ettim!"

Kapsayıcı ve güvenli kamusal alanlar oluşturmak için sokaklar daha güvenli hale getirilmeli ve parklar ve oyun alanları gibi erişilebilir açık

alanlar sağlanmalıdır. Bunu yapmak için ergen kız çocuklarıyla işbirliği yaparak onların ihtiyaçları karşılanmalıdır. İngiltere'nin Bath kentindeki ve Avusturya'nın Viyana kentindeki iki park, bunun mümkün olduğunu göstermektedir.

Bath'taki Brickfields Park, ergen kızların ihtiyaçlarına öncelik verecek şekilde yeniden tasarlandı. Araştırmalar, erkeklerin ağırlıklı olarak spor tesislerini kullandığını, basketbol sahası kullanıcılarının sadece yüzde 10'unun kız çocukları olduğunu ve hiçbirinin futbol sahalarını kullanmadığını gösterdi. Kız çocukları, geleneksel spor alanlarına göre sosyal ve kapsayıcı alanları tercih ettiklerini ifade etti.

Park, 75.000 sterlinlik bir yatırımla yeniden tasarlandı. Geliştirmeler arasında beş yönlü salıncak, erişilebilir girişler, ağaç gövdesi oturma yerleri, takla barları ve sekiz şekilli bir bank yer alıyordu. Güvenliği artırmak için çitlerin yüksekliği azaltılarak görüş açısı iyileştirildi. Yerel bir genç olan Martha, heyecanını şöyle paylaştı: "Toplulukla ve parkla bağlantı kurmak harikaydı ve 'Buna ben de katkıda bulundum!' diyebilmek muhteşem."

Viyana'daki Einsiedler Parkı, yeniden tasarlanan cinsiyet duyarlı kentsel planlamanın bir başka örneğidir. On yaşın üzerindeki kız çocuklarının parkı daha az kullandığını fark eden yerel yönetim, 1999'da onların ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için bir yeniden tasarım gerçekleştirdi. Farklı ilgi alanlarına hitap etmek için çok amaçlı spor sahaları, asfaltlı paten alanı ve تنها oturma alanları eklendi. Geliştirilmiş aydınlatma, daha geniş yollar ve park gözetleme programları güvenliği artırırken, yaratıcı oyunları teşvik eden

bölgeler tasarlandı ve bu bölgeler alanı daha çekici hale getirdi. Güvenlik ve erişilebilirliği önceliklendiren bu yaklaşım, kamusal alanların kız çocukları ve diğer gruplar için eşitlikçi ve kapsayıcı olmasını sağlamaya yardımcı oldu.

Hükümetler ve yerel yönetimler, kız çocuklarının, kentsel kalkınmaya ve "kimseyi geride bırakmama" ilkesinin gerçekleştirilmesine anlamlı şekilde katkıda bulunmalarını sağlayan elverişli bir ortam yaratmalıdır.

Katılımcı süreçler, kız çocuklarını, şehirlerinin şekillenmesine katkıda bulunan paydaşlar olarak konumlandırmalı, onları genç şehir planlamacıları olarak güçlendirmelidir. Ve bu çabalar, tüm sorumlu paydaşların (görevliler, seçilmiş temsilciler, STK'lar, çocuk destek kuruluşları, özel sektör, hayırseverler ve topluluklar) dahil olduğu etkili planlama ve yönetim sistemleri ile desteklenmelidir.

Kız çocukları, haklarının ve mahallelerinin koşullarının farkında olduklarında, daha kapsayıcı bir kentsel çevreye doğru değişimi başlatabilirler. Onların katılımı, kamusal alanları daha güvenli ve erişilebilir hale getirmekle kalmaz, aynı zamanda onları kentsel yerel kurumlar ve diğer karar vericilerle doğrudan temas haline getirir. Bu da genç kadınların seslerinin duyulmasını ve onlara değer verilmesini sağlar. ■

Kaynak: Manish Thakre / Next City

Şehirlerde şiddet ve organize suçun önlenmesinde güçlü yerel kurumların önemi

Güçlü yerel kurumlar ve yönetim, şehirlerde şiddet ve organize suçun önlenmesinde kilit rol oynuyor.

Toplumda silahlı şiddet, El Salvador'dan İsveç'e kadar birçok ülkede kurumlara olan kamu güvenini zedeleyen yaygın bir sorundur. Hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların, özellikle şehirlerde, toplulukların güvenliğini artırmak için şiddeti önlemeyi önceliklendirilmesi her zamankinden daha önemlidir.

Şiddeti önlemeye yönelik kamu politikaları bugüne kadar sayısız hayat kurtarmıştır. Ancak, halk sağlığı, çocuk koruma, şehircilik, kriminoloji ve emniyet alanındaki mevcut yaklaşımlar, şiddeti önlemenin siyasi ve kurumsal yönlerini tam anlamıyla değerlendirememektedir. Bu yaklaşımlar (erken çocukluk gelişimi yatırımları, alkol satışına getirilen kısıtlamalar, kentsel

tasarım iyileştirmeleri, silah kontrolü ve veriye dayalı "sıcak nokta" polisliği dahil) son derece değerli olmakla birlikte, genellikle şiddeti tetikleyen organize suçun rolünü göz ardı etmektedir.

Şiddeti önlemeye yönelik politikalar ve programlar, organize suçun tetiklediği şiddet konusunda belirli zorluklarla karşı karşıyadır. Şiddeti önleme yaklaşımı sadece kişilerin, ailelerin ve toplumun şiddet eğilimini ele almakla kalmamalı yerel kurumların ve yönetim modellerinin reformunu da içermelidir.

Koordinasyon gerektiren küresel bir sorun

Organize suçların etkisi ulusal sınırları aşarken, şiddeti önleme alanı son derece parçalı bir hal almıştır. Yerel STK'lar, etkili olmalarına rağmen genellikle ölçeklendirilemeyen mütevazı programlar uygulayabilmektedir. Şiddet önleme alanında en etkili gelişmelerden biri, şehir yönetimlerinin inovatif liderliğidir.

Anlaşılır şekilde, şiddet önleme uygulamaları başarılı modellerin kopyalanmasına

Şiddetin önlenmesinde politik ve ekonomik zorlukların daha doğrudan ele alması gerekiyor.

odaklanmaktadır. Ancak bu yaklaşım yenilikçiliği engelleyebilir. Örneğin, çevresel tasarım yoluyla suçu önleme; ortak alanlar, aydınlatma, alan kullanımında değişiklikler ve gözetim gibi kentsel tasarım iyileştirmeleri önererek bir miktar başarı elde etmiştir. Ancak bu müdahaleler, şiddetin sosyal nedenleriyle yetersiz, hatta hiç bağlantılı olmamakla ve gözetime odaklanmakla eleştirilmiştir.

Bu ve sıcak nokta polisliği, suç ve şiddetin kentsel alanlarda yoğunlaştığını kabul etmektedir.

Bu, Kolombiya'daki gibi yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yaklaşımda, polis birimlerinin sorumluluk alanı bölümlere ayrılmış ve emniyet, ayrıntılı suç dinamiklerini inceleyerek kaynakları daha etkili şekilde tahsis edebilmiştir. Bu sayede, Kasım 2010 ile Mayıs 2011 arasında değerlendirilen bölgelerde cinayetler yaklaşık yüzde 11 oranında azalmıştır. İyi bir etki yaratan bir başka program ise Chicago'da başlatılan

“Cure Violence” (Şiddeti Tedavi Et) programıdır. Bu program, eski çete üyelerini topluluklarında “şiddet kesiciler” olarak kullanarak çeteler arasındaki çatışmaları arabuluculuk ve yatıştırma yoluyla çözmektedir.

Ancak, 2020'de yapılan bir inceleme sonucunda, “bu programlarının başarılı örneklerine rağmen, organize suçla nasıl etkili şekilde mücadele edileceği konusunda hâlâ önemli bir bilgi eksikliği olduğu” sonucuna varılmıştır. Temel zorluklardan biri, kamu otoritelerinin yozlaşması ve kurumsal bağımsızlığın aşınmasıdır.

Yerel kurumların önemi

Şiddetin önlenmesinde organize suçun ortaya çıkardığı politik ve ekonomik zorlukların daha doğrudan ele almasını sağlayan iki yaklaşım bulunmaktadır: yerel kurumları değiştirmeye odaklanmak ve suç gruplarına karşı savunmasız bölgelerde kentsel yönetimi değiştirmek.

İlk yaklaşım, yerel meşruiyete sahip, suçluları kovuşturabilen, adaleti sağlayabilen, çatışmalarda arabuluculuk yapabilen ve

“Sosyal şehircilik” yaklaşımı, altyapıyı büyük ölçekte değiştirerek tüm toplumların ekonomik fırsatlara erişimini iyileştirmiş ve devletin hukukun üstünlüğünü uygulama kapasitesini artırmıştır.

sosyoekonomik fırsatlar sunabilen, böylece topluluklarda güven inşa edebilen aktör ve kurumları içerir. Bunlar emniyet, mahkemeler, savcılar, sosyal hizmetler, dini gruplar, okullar, STK’lar, insan hakları savunucuları, toplum liderleri, yaşlılar, kadın grupları ve küçük işletmeler olabilir. Örneğin Güney Brezilya’daki Pelotas Belediyesi, koordineli güvenlik çalışmaları geliştirmek için şiddet içeren topluluklarda hizmet sağlayan başlıca kurumsal aktörlerin haritasını çıkarmayı içeren bir projeyi başlattı.

İkinci yaklaşım, özellikle Latin Amerika’da, kentsel alanlardaki birçok topluluğun karşılaştığı gerçekliğe atıfta bulunmaktadır. Bu topluluklarda, suç aktörleri kuralları

belirlemede, insanların hareketlerini kısıtlamakta, devlet kurumlarının bölgeye girmesini engellemekte ve işletmeleri gasp etmektedir. Kentsel yönetimdeki iyileştirmelere bir örnek, “sosyal şehircilik” modelinin, düşük gelirli yamaç yerleşimlerinde yaşayanların hareketliliğini artırmak için yürüyen merdivenler ve gençlerin sosyalleşebileceği güvenli alanlar sağlamak için halk kütüphaneleri gibi mimari ve tasarım yenilikleri aracılığıyla kamusal altyapının daha adil şekilde dağıtılmasını sağladığı Medellín’de görülebilir. Bu “sosyal şehircilik” yaklaşımı, altyapıyı büyük ölçekte değiştirerek tüm toplumların ekonomik fırsatlara erişimini iyileştirmiş ve devletin hukukun üstünlüğünü uygulama kapasitesini artırmıştır.

Küresel kentsel nüfusun 2050’ye kadar 2,2 milyar artacağı tahmin ediliyor. Kentsel kurumların ve yönetişimin hukukun üstünlüğünü güçlendirmede kritik bir rol oynamaya devam edeceği açıktır. Bu iki temel unsur, daha ciddi suç türlerini ele alan, teknik yaklaşımların ötesine geçen ve ahlaki açıdan sorgulanabilir, baskıcı güvenlikleştirmeden kaçınan önleme stratejileri için sağlam bir temel sağlayabilir. ■

Kaynak: *Global Initiative*

Sporda neden kadınlara daha fazla değer verilmeli?

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk, üye devletleri kapsamlı ayrımcılık karşıtı sistemler oluşturmaya, eşit ücreti garanti altına almaya ve sporda şiddet ve tacizin yargıya taşınmasını sağlamaya çağırdı.

i sviçre’de düzenlenen Kadınlar Avrupa Futbol Şampiyonası sırasında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk, dünyadaki üye devletlere ve spor kulüplerine çağrıda bulunarak, kadın sporunda hâlâ varlığını sürdüren büyük cinsiyet eşitsizliğine dikkat çekti.

“Saha hâlâ eşit değil”

Son yıllarda kadın sporları daha fazla küresel görünürlük kazandı. 2023 FIFA Kadınlar Dünya Kupası’nı yaklaşık 1 milyar kişi izledi. Bu artan ilgi, kadın sporundaki kalıplar ve güç dengeleri üzerine önemli tartışmaların başlamasına vesile oldu.

En üst düzey erkek futbolcular yılda ortalama 1,8 milyon dolar kazanırken, aynı seviyedeki kadın sporcuların ortalama geliri yalnızca 24.000 dolar.

Ancak Türk, belirli grupların hâlâ ayrımcılık ve engellerle karşılaştığını vurguluyor. LGBTIQ+ bireyler, başörtüsü takan kadınlar, engelli sporcular ve etnik/ırksal açıdan dışlanmış topluluklardan gelen kadınlar, spor dünyasında görünmez duvarlara çarpıyor.

“Kadınların ve kız çocuklarının, tüm çeşitlilikleriyle, sporda eşit derecede değerli, görünür ve adil şekilde ücretlendirilmiş olduğu bir dünya kurmalıyız.”

“Keskin ücret uçurumu var”

En üst düzey erkek futbolcular yılda ortalama 1,8 milyon dolar kazanırken, aynı seviyedeki kadın sporcuların ortalama geliri yalnızca 24.000 dolar. Üstelik üst düzeyde olmayan kadın sporcuların ortalama geliri yılda yaklaşık 10.900 dolar seviyesinde.

“Sabit bir geliri olmayan kadınlar başka işlerde çalışmak zorunda kalıyor; bu da antrenmana ve gelişime ayıracak zaman ve enerjilerini azaltıyor,” dedi Türk.

Ücret eşitsizliğini daha da sürdürülemez kılan başka bir faktör de işyerinde yeterli korumanın bulunmaması: Doğum izni çoğu yerde ya hiç yok ya da çok yetersiz. Ayrıca tacizle karşılaşıldığında

başvurulabilecek güvenli mekanizmalar da neredeyse hiç yok.

Kadınlar, profesyonel kulüplerin ve federasyonların yönetim kademelerinde de ciddi şekilde az temsil ediliyor. 31 federasyonun sadece 3’ü kadınlar tarafından yönetiliyor.

“Spor, sosyal değişimin motoru olabilir”

Tüm bu karanlık tabloya rağmen, bazı federasyonlar pozitif adımlar atmaya başladı. Doğum ve evlat edinme iznini güvence altına alan uygulamalar hayata geçiriliyor; ücret eşitliği anlaşmaları imzalanıyor.

Türk, üye devletleri kapsamlı ayrımcılık karşıtı sistemler oluşturmaya, eşit ücreti garanti altına almaya ve sporda şiddet ve tacizin yargıya taşınmasını sağlamaya çağırıyor.

Ayrıca medyanın da kadın sporcuların başarı hikâyelerini etik ve doğru biçimde aktararak “iyiliğin gücü” olabileceğini belirtti.

“Spor, toplumsal değişimin motoru olabilir... Adalet, saygı ve eşit fırsatlara ilham verebilir. Bugün, kadınların ve kız çocuklarının gelişebildiği bir spor dünyasını birlikte savunalım.” ■

Kaynak: UN News

Dünyayı daha iyiye doğru değiştiren kadın sporcular

Dünyanın ilham veren kadın sporcuları yalnızca kendi branşlarında değil, insan haklarından çevre bilincine, toplumsal eşitlikten bireysel cesarete kadar geniş bir alanda eski normlara meydan okuyor ve sınırları zorluyor.

Ana Ivanovic, tenisçi (1987)

Sırp tenisçi, 2007'de UNICEF elçisi olarak atandı. Ivanovic, bugün hâlâ bu görevini sürdürerek çocukların haklarını desteklemeye devam ediyor. Dünyanın eski bir numarası, aynı zamanda gençlerin yaşam koşullarını iyileştirmek için çalışan İngiliz Quercus Vakfının da elçisi...

Ann Meyers Drysdale, basketbolcu (1955)

Forbes'a göre, Kaliforniya doğumlu sporcu, hayatı boyunca "Bir kızın seni yenmesine izin mi vereceksin?" ifadesinin ardındaki önyargıyla mücadele etti. 1979'da NBA'de ilk işine başladı, ancak bu iş ona takımda bir yer kazandırmadı. Ama, bu cesur basketbolcu gelecekteki kadın profesyonel sporcular için pek çok kapı açtı.

Ana Ivanovic

Ann Meyers Drysdale

Anne Haug

Asisat Oshoala

Bugün, WNBA'deki Phoenix Mercury ve NBA'deki Phoenix Suns'ın CEO'su olarak görev yapıyor.

Anne Haug, triatlet (1983)

Almanya'nın en iyi triatleti olan Anne Haug, 40 yaşında olmasına rağmen emekliliği düşünmüyor: "Bence yaş bir sınır değil" diyor. 2019'da Hawaii'de Ironman'ı kazandı, 2022'de ise üçüncü oldu. Ancak onu örnek bir figür yapan yalnızca sportif başarıları değil. 2019'dan sonra diyabet olan Haug, beslenme düzenini değiştirerek yeniden formuna kavuştu ve böylece benzer durumdaki insanlara da umut verdi. 2024 yazında dünyanın en hızlı uzun mesafe triatleti unvanını kazandı.

Asisat Oshoala, futbolcu (1994)

Nijeryalı futbolcu kısa süre önce 100. golünü kutladı ve Avrupa'nın en yüksek maaşlı kadın futbolcularından biri oldu.... 2024'ten bu yana San Francisco'daki NWSL kulübü Bay FC'de oynuyor. Küçükken futboldan menedilmişti ama bugün yalnızca memleketinde değil, uluslararası çapta bir yıldız. Kurduğu Asisat Oshoala Vakfı ile özellikle kız çocuklarının sportif fırsatlar elde etmesi için çalışıyor.

Billie Jean King, tenisçi (1943)

1960'lı yıllarda ABD'li tenisçi, profesyonel sporda

kadınların mali eşitliği için mücadele etti. 1981'de eşcinsel olduğunu kamuoyuna açıkladı. Diğer kadın tenisçilerle birlikte 1973 yılında bugün hâlâ varlığını sürdüren Kadınlar Tenis Birliğini (WTA) kurdu.

Caster Semenya, atlet (1991)

Güney Afrikalı interseks koşucu, yarışmalara katılma hakkı için yıllardır dünya atletizm otoritesiyle mücadele ediyor. 2021'in iki kez Olimpiyat şampiyonu olan Semenya, Spor Tahkim Mahkemesinin testosteron sınırı kararına karşı "sporda kadınların onuru ve eşitliği için savaşmak" amacıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurdu. Bir sonraki hedefi, Dünya Atletizm Federasyonunun başkanı olmak...

Cathy Freeman, atlet (1973)

2000 Sydney Olimpiyatları'nda 400 metre yarışını kazanarak güçlü bir mesaj verdi. Yarıştan sadece birkaç gün önce, Olimpiyat meşalesini yakan birkaç gün önce, Olimpiyat meşalesini yakan ilk Aborjin kadın olmuştu. Avustralya'nın yerli halkının elçisi olan Cathy Freeman, Aborjinlerin durumuna dikkat çekti. 2007'de kurduğu vakıfla özellikle yerli çocukları desteklemeye devam ediyor ve hâlâ Aborjinler için bir ikon olarak kabul ediliyor.

Billie Jean King

Caster Semenya

Cathy Freeman

Courtney Dauwalter

Eda Erdem

Eileen Gu

Fu Yuanhui

Gretchen Bleiler

Courtney Dauwalter, ultra maraton koşucusu (1985)

O koşuyor, koşuyor ve koşuyor. 2020’de George Mallory Ödülü’ne layık görüldü. Bu ödül, insan deneyiminin sınırlarını zorlayan ve bizim mümkün olduğunu düşündüğümüz şeyleri yeniden tanımlayan kişilere verilir. Ayrıca 2022 yılında dördüncü kez üst üste Yılın Ultra Koşucusu seçildi. Ve o, büyük beden tişörtler ve bol şortlarla koşmaya devam ediyor; “Bir ayağımızı diğerinin önüne koyduğumuzda, sırt çantamızda atıştırmalıklar ve beynimizde güç (artı şakalar) varken neyin mümkün olduğunu görmeye devam edelim” sloganına sadık kalarak...

Eda Erdem (1987), voleybolcu

Türk voleybolunun tartışmasız liderlerinden Eda Erdem, sadece oyunuyla değil, liderliğiyle de sahada fark yaratıyor. 2005’ten bu yana A Milli Takım formasını terleten ve uzun süredir kaptanlık görevini yürüten Eda Erdem, 2023’te Türkiye’yi hem Avrupa Şampiyonu hem de Milletler Ligi şampiyonu yapan takımın kaptanı olarak tarihe geçti. Mütevazı duruşu, sportmenliği ve saha içi zekâsıyla hem takım arkadaşlarının hem de rakiplerinin saygısını kazanıyor.

Eileen Gu, serbest kayakçı (2003)

En azından sportif açıdan, ABD ve Çin’i bir araya getiriyor. ABD’li Eileen Gu’nun 2022 Pekin Kış Olimpiyatlarında ana vatani Çin adına yarışma kararı milyonlarca genç hayranına ilham verdi. Bu kararıyla *Time* dergisi tarafından 2022’nin “Dünyanın En Etkili 100 İnsanı” listesine alındı.

Elnaz Rekabi, dağcı (1989)

İranlı sporcu, başörtüsüz tırmanışıyla tanındı ve cesaretiyle dünyayı etkiledi. Ülkesindeki protestoların simge ismi haline geldi. Elnaz Rekabi şu sıralar Uluslararası Olimpiyat Komitesinin yürüttüğü bir liderlik programına katılıyor. Bu program, Olimpiyat Oyunları’ndaki kadın antrenör sayısını artırmayı amaçlayan “Wish projesi” kapsamında yürütülüyor.

Fu Yuanhui, yüzücü (1996)

2016’da Brezilya’daki Olimpiyat Oyunları’nda dördüncü olmasını regl nedeniyle yorgun hissetmesine bağladı ve bu şekilde bir açıklama yaptı. Bu sözleriyle bir tabuyu yıktı, birçok kadın sporcunun duygularına tercüman oldu ve büyük takdir topladı. Neşeli ve samimi kişiliği, onu Çinli genç kadınlar ve dünya genelindeki kadınlar için bir rol model haline getirdi.

Janja Garnbret

Kathrine Switzer

Kimi Schreiber

Kristin Harila

Laura Philipp

Lia Thomas

Lindsey Vonn

Margo Hayes

Gretchen Bleiler, snowboardcu (1981)

Eski snowboardcu, yıllardır sürdürülebilirlik konularına kendini adanmış durumda. Özellikle iklim değişikliği ve açık hava aktivitelerinin geleceği konularına önem veriyor. POW (Protect Our Winters - Kışlarımızı Korumak) girişiminin bir üyesi ve yeniden kullanılabilir şişeler ve vakum yalıtımlı kupalar üreten Alex (Always Live Extraordinarily) adlı şirketin kurucu ortaklarından biri...

Janja Garnbret, dağcı (1999)

2023 Dünya Şampiyonası'nda (Bern), iki altın madalya kazanarak dünya şampiyonluğu sayısını sekize çıkardı. 2024 Paris Olimpiyatları'nda gösterdiği başarı ve kazandığı altın madalya hâlâ aynı azim ve tutkuyla ilerlediğini gösterdi. Garnbret spor kariyerinin yanı sıra çevrenin korunmasına için de çalışıyor. Bu taahhüdünü enerji tasarruflu evler üreten Sloven bir üreticiyle yaptığı işbirliğiyle gösteriyor ve yoğun programına rağmen gezegene olan bağlılığı konusunda taviz vermiyor.

Kathrine Switzer, maraton koşucusu (1947)

Maraton koşusunun öncüsü olarak kabul ediliyor. 1967 yılında, kadınların katılmasının yasak olduğu

bir dönemde Boston Maratonu'nda yarıştı. Bir görevli yarış numarasını yırtmaya çalışınca yardım aldı ve bu olay kadın sporları hakkında büyük tartışmalara yol açtı. Bu koşusuyla dünya çapında kadınlara ilham verdi; daha sonra TV yorumcusu olarak sporda kadın haklarının gelişmesi için çalıştı.

Kimi Schreiber, patika koşucusu (1995)

Kimi Schreiber gerçek bir çok yönlü yetenek: başarılı bir patika koşucusu, Adidas TERREX sporcusu, iletişim bilimci, blog yazarı ve şimdi de patika koşucusu meslektaşları Ida-Sophie Hegemann ile birlikte "Höhenmeter pro Kilometer" adlı podcast'in sunucusu. Podcast'inde sporcu kimliğinin günlük yaşamı kadar kadın güçlenmesi, beden olumlama, iklim değişikliği ve açık hava sporlarına etkisi gibi konuları da ele alıyor.

Kristin Harila, dağcı (1986)

Norveçli dağcı, eşitlik için bir rol modeli: kadınların da erkekler kadar büyük başarılar elde edebileceğini gösterdi. 2023'te 14 sekiz binlik zirvenin tümüne (8000 metreden yüksek dağlar) 92 gün içinde tamamlayarak yeni bir dünya rekoru kırdı.

Maria Toorpakai

Martina Navratilova

Mikaela Shiffrin

Milly Pickles

Minda Dentler

Nadia Comăneci

Naomi Osaka

Nasim Eshqi

Laura Philipp, triatlet (1987)

Birçok kez Ironman şampiyonu olan sporcu, Almanya'da hâlâ yeterince temsil edilmeyen bir konunun savunucusu: regl döngüsü temelli antrenman. Bu yüzden web sitesinde kadın hakları önemli bir yer tutuyor. Dünya çapındaki Alman triatlet, YouTube kanalında bu tür konuları ve kendi deneyimlerini açıklıkla anlatıyor ve bilgisini paylaşıyor. Mottosu: "Çok çalış. Eğlen. Harikalar yarat."

Lia Thomas, yüzücü (1999)

2022'de Dünya Yüzme Federasyonu, 12 yaşından önce cinsiyet geçiş operasyonu geçirmiş trans bireylerin yeni cinsiyetleriyle yarışmalara katılabileceğine karar verdi. Bu karar, ABD'deki üniversite şampiyonasında tarihi bir unvan kazanan trans yüzücü Thomas'ın yol açtığı hararetli tartışmaların ardından alındı. Lia Thomas, "Tüm insanların taciz ve ayrımcılıktan uzak, otantik benliklerini yaşamaya hakkı vardır" diyor. Ancak Trump'ın 2025 yılındaki kararnamesiyle kadın sporlarına katılması yasaklandı ve daha önce kazandığı tüm unvanları kaybetme riskiyle karşı karşıya.

Lindsey Vonn, kayakçı (1984)

Amerikalı Lindsey Vonn, tüm zamanların en başarılı kadın kayakçılarından biri... Kendi kurduğu Lindsey Vonn Vakfı ile dezavantajlı kız çocuklarını kamplar ve burs programlarıyla destekliyor. Ayrıca onlara "hayat değiştiren deneyimler" sunuyor. Yakın zamanda, Olimpiyat şampiyonu olarak Kitzbühel'de Streif pistini gece

orijinal başlangıç noktasından kayan ilk kadın oldu ve ardından takipçilerine şu mesajı yazdı: "Hayali olan herkese: Kendinize inanmaktan asla vazgeçmeyin, neler başarabileceğinizi asla bilemezsiniz!"

Margo Hayes, tırmanış sporcusu (1998)

Henüz 20 yaşındayken, tırmanışta cinsiyet farkını ortadan kaldırmayı hedefledi. 2017 yılında, dünyada yalnızca 60 kişinin tırmandığı 9a+ zorluk derecesindeki bir rotayı tamamlayan ilk kadın oldu. İspanya'daki La Rambla rotasının hemen ardından Fransa'daki Biography rotasını da tırmandı.

Maria Toorpakai, squash oyuncusu (1990)

Pakistanlı sporcu, 16 yaşına kadar squash oynayabilmek için erkek gibi giymek zorunda kaldı. Kanada'da kurduğu vakıf aracılığıyla ayrımcılığı ve kültürel engelleri aşmak için mücadele ediyor. Maria Toorpakai Vakfı, aileleri kız çocuklarını eğitmeye ve spora katılmaları için desteklemeye teşvik ediyor.

Martina Navratilova, tenisçi (1956)

Tüm zamanların en iyi oyuncularından biri. Sadece kortta değil, gerçek hayatta da bir savaşçı. 40 yıl önce, tıpkı Billie Jean King gibi, eşcinsel olduğunu açıklaması büyük yankı uyandırdı ve hâlâ kararlılıkla LGBTQ+ hakları için mücadele ediyor.

Mikaela Shiffrin, kayakçı (1995)

ABD'li sporcu, Dünya Kupası tarihinin en başarılı kadın kayakçısı unvanını kazandı. Çevre konuları

onun için büyük önem taşıyor: Shiffrin, ünlü kayakçıların federasyona daha fazla iklim koruma çağrısı yaptığı bir açık mektubu yakın zamanda imzaladı. Spor tutkusu dışında güçlü bir mizah anlayışı da var. Regl döngüsüyle ilgili Instagram videosunda, bir Avusturyalı spikerin “cycle” kelimesini bisiklet olarak çevirmesine de eğlenceli şekilde değinmişti.

Milly Pickles, koşucu (1997)

Tutkulu bir içerik üreticisi ve koşucu olan Milly Pickles, 2017’de yaşadığı ve hayatını değiştiren iş kazasında sağ bacağını kaybetmesine rağmen cesaretini asla yitirmedi. Kararlılığı sayesinde, dünyanın en dik yarış parkuru olan Red Bull 400’de mücadele etti. Hayali Paralimpik Oyunlar’a katılmak. Sporcu olarak yarışmasa da, TV muhabiri olarak oradaydı. Sosyal medyadaki ilham verici varlığı sayesinde Milly, hiçbir zorluğun aşılamaz olmadığını göstermeye devam ediyor.

Minda Dentler, para-atlet (1978)

“Tekerlekli sandalyemin her dönüşüyle, bu şansa sahip olamayan çocuk felci mağdurları için bir adım atıyorum” diyen Hindistan kökenli sporcu, Ironman Dünya Şampiyonası’nı tamamlayan ilk tekerlekli sandalyeli atlet oldu. Bugün konuşmalarıyla insanlara ilham veriyor ve onları “kendi kişisel Ironman yarışlarına” katılmaya çağırıyor.

Nadia Comăneci, jimnastikçi (1961)

Rumen jimnastikçi Nadia Comăneci, Montreal Olimpiyatları’nda, 14 yaşındayken jimnastikte “kusursuz 10” alan ilk sporcu olarak tarihe geçti. O gün, skor tabelası 10.00’i göstermeye bile hazır

değildi. Comăneci aynı olimpiyatlarda üç altın, bir gümüş ve bir bronz madalya kazanarak dünya çapında milyonlara ilham verdi, Soğuk Savaş döneminin ortasında bile sporu birleştirici bir güç haline getirdi. Kariyeri boyunca toplam beş Olimpiyat altın madalyası kazanan Comăneci, Romanya’da kurduğu Nadia Comăneci Vakfı aracılığıyla, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyen programlar yürütüyor, kız çocuklarının sporla güçlenmesini amaçlayan etkinlikler düzenliyor.

Naomi Osaka, tenisçi (1997)

Naomi Osaka, tenis dünyasının yükselen yıldızı: Japon sporcu istisnai bir yetenek olarak görülüyor (dünya sıralamasında bir numaraya yükselen ilk Asyalı kadın). Aynı zamanda ırkçılığa ve polis şiddetine karşı politik duruş sergiliyor. Depresyon yaşadığını açıkça dile getiriyor. Tüm bunlar onu, kendi kuşağı için bir rol modeli ve ilham kaynağı haline getiriyor.

Nasim Eshqi, dağcı (1982)

Nasim Eshqi, İran’da tırmanışı, sayısız engellere rağmen yeni bir seviyeye taşıyan sayılı kadınlardan biri; 50 yeni rota açtı ve başörtüsüz tırmandı; bu nedenle yetkililerle sorunlar yaşadı ama asla pes etmedi.

Nienke Brinkman, koşucu (1993)

Modern zamanların bir peri masalı: Amatör bir koşucu, iki yıl içinde dünya çapında bir atlete dönüştü. Nienke Brinkman, 2021 Zermatt Maratonu birinciliği, 2022 Avrupa Atletizm Şampiyonası’nda maratonda bronz madalya ve 2022 Golden Trail World Series zaferi gibi

Nienke Brinkman

Nouria Newman

Pasang Lhamu Sherpa Akita

Sarah Hunter

Serena Williams

etkileyici bir koşu serisine imza attı. Hollandalı sporcu, maratonda ülke rekorunun da sahibi...

Nouria Newman, kano sporcusu (1991)

Fransız sporcu, eşsiz bir atlet: adanmış, son derece mütevazı ve en çılgın meydan okumaları kabul etmeye her zaman hazır. Örneğin, 30 metrelik bir şelaleden atlayan ilk kadın kano sporcusu oldu. Bu, 2021'in başında Don Wilo Şelalesi'ni geçerken gerçekleşti ve kadınlar dünya rekorunu kırdı. Sosyal sorumluluğu da tutkusunu ile bağlantılı: Fas, Arjantin ve İran'da çocuklara kano sporunu öğretiyor.

Pasang Lhamu Sherpa Akita, dağcı (1984)

Hiçbir dağ onun için fazla yüksek değil. Pasang, K2 ve Everest zirvesine tırmandı; adını aldığı, Everest'e çıkan ilk Nepalli kadın olan Pasang Lhamu Sherpa'nın izinden gitti. Her iki kadın da sosyal sorumlulukları ve dağcılığa olan tutkularıyla öne çıktı. Nepal için gösterdiği çabalarından dolayı Pasang Lhamu Sherpa Aktik, 2016'da *National Geographic* tarafından Yılın Maceracısı seçildi.

Sarah Hunter, ragbi oyuncusu (1986)

İngiliz sporcu, uzun bir sağlık mücadelesinin ardından sahalara döndü. Boynundaki sinir ağrısının nedeni doktorlar tarafından beş ay boyunca bulunamadı. 13 ay süren aradan sonra yeniden profesyonel lige döndü. Vazgeçmek

Simone Biles

onun için bir seçenek değildi. 2021 Kadınlar Ragbi Dünya Kupası'nda büyük bir zafer kazandı: 138. milli maçında, İngiltere'nin tüm zamanların en çok maça çıkan ragbi oyuncusu olarak Rochelle Clark'ı geride bıraktı.

Serena Williams, tenisçi (1981)

Venus'un küçük kardeşi, onun kadar başarılı oldu ve yaklaşık 95 milyon dolarla tüm kadın tenisçiler arasında en yüksek kariyer ödülünü kazandı. Aynı zamanda kadın haklarını savunuyor. 2017'de, vegan olarak hamile kadınların neler başarabileceğini etkileyici şekilde gösterdi: Avustralya Açık'ta finale yükseldi ve kardeşini yenerek şampiyon oldu.

Simone Biles, jimnastikçi (1997)

Simone Biles, eşsiz şekilde jimnastik yapıyor; çok sayıda dünya şampiyonluğu ve Olimpiyat şampiyonluğu bulunuyor. ABD'li sporcu, ününü gençleri hedeflerine ulaşmak için ilham vermek amacıyla kullanıyor. Diğer şeylerin yanı sıra, "University of the People"ın marka elçisi olarak, koruyucu ailelerde büyüyen çocukların eğitime erişimini kolaylaştırmak için çalışıyor. 2018'de, #MeToo hareketi kapsamında, ABD jimnastik takımının eski doktoru Larry Nassar tarafından cinsel istismara uğradığını kamuoyuna açıkladı. ■

Kaynak: ISPO

FEMİNİST PORTR

Billie Jean King

Kortlardan feminist mücadeleye

Billie Jean King'in hikâyesi, sporun toplumsal değişim için nasıl bir araç olabileceğinin en güçlü örneklerinden biri... O, tenis kortlarında raket sallarken, aslında çok daha büyük bir hedefin peşindeydi: cinsiyet eşitliği, ücret adaleti ve kadınların her alanda liderlik yapabilmesi...

1973 yılının Eylül ayında, Houston Astrodome'un tribünleri tıklım tıklım doluydu. Televizyon başında yaklaşık 90 milyon insan, bir tenis maçını izlemek için ekranlara kilitlenmişti. Ama bu, yalnızca bir spor karşılaşması değildi. Kortun bir tarafında dönemin en iyi kadın tenisçisi Billie Jean King, diğerinde ise 55 yaşındaki eski şampiyon Bobby Riggs vardı. Medya bu karşılaşmaya "Battle of the Sexes", yani "Cinsiyetlerin Savaşı" adını vermişti. Riggs, kadın tenisçilerin erkekler kadar iyi olmadığını iddia ediyor, kadınların spor sahasında yerinin ancak "seyirci koltuğu" olabileceğini söylüyordu.

Billie Jean, daha çocuk yaşta, sahada yer almak için sadece rakiplerini değil, bu önyargıları da yenmesi gerektiğini öğrenmişti.

Billie Jean King, yalnızca kendi onuru için değil; tüm kadın sporcuların eşitlik mücadelesi için sahadaydı. O gün korta çıkarken, omuzlarında hem spor tarihinin hem de feminist hareketin ağırlığını taşıyordu. Üç set sonunda Riggs'i yenerek, yalnızca maçı değil, milyonlarca kadının özgüvenini, hayalini ve sahadaki varlığını perçinleyen bir zafer kazandı.

Onun mücadelesi, yalnızca rakiplerine karşı değil; spor federasyonlarının kapalı kapıları, erkek egemen medya söylemleri ve sponsorluk dünyasındaki cinsiyetçi standartlaraydı. "Spor, kadınların güçlenmesi için en büyük platformdur" sözünü, kendi hayatıyla doğruladı. Çünkü ona göre kort, yalnızca puanların kazanıldığı bir yer değil; eşitlik taleplerinin görünür kılındığı bir sahneydi.

Eline ilk kez raket aldığında 11 yaşındaydı

Billie Jean Moffitt, 22 Kasım 1943'te Kaliforniya'nın Long Beach şehrinde, orta sınıf bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. Babası Bill Moffitt itfaiyeci; annesi Betty Moffitt ise ev hanımıydı. Spor, Moffitt ailesi için sıradan bir hobi değil, günlük yaşamın doğal bir parçasıydı. Billie Jean küçük yaşta beyzbol ve basketbol oynamaya başladı.

O yıllarda Amerika'da kadın sporcuların rol modelleri çok azdı. Billie Jean, eline ilk kez raket

aldığında 11 yaşındaydı. Tenisi seçmesinin nedeni basit bir gözlemdi: "Bir gün fark ettim ki, tenis kadınlar için de erkekler için de aynı sahada, aynı kurallarla oynanıyordu. O zaman dedim ki, işte eşitlik burada." Bu farkındalık, ileride vereceği mücadelenin ilk kıvılcımı olacaktı.

15 yaşında Kaliforniya gençler şampiyonu oldu ve tenis camiasının dikkatini çekti. 1950'lerin Amerika'sında kadın sporcuların medyada görünürlüğü yok denecek kadar azdı. Sporun erkek işi olduğu algısı, kadınların kortlarda, sahalarda yer almasını "tatlı bir istisna" gibi gösteriyordu. Billie Jean, daha çocuk yaşta, sahada yer almak için sadece rakiplerini değil, bu önyargıları da yenmesi gerektiğini öğrenmişti.

1960'lı yıllar, Billie Jean King'in yalnızca tenis sahasında değil, toplumsal algıda da görünür olmaya başladığı yıllardı. O dönem profesyonel teniste kadınlar için ödül miktarları düşüktü, turnuva sayısı ve medya ilgisi yok denecek kadar azdı. Ama Billie Jean, bu koşullara rağmen hızlı bir yükseliş sergiledi.

1961'de, henüz 17 yaşındayken Wimbledon çiftler şampiyonluğunu kazandı. Bu zafer, onun uluslararası arenada adını duyurduğu ilk büyük başarıydı. Kısa süre içinde hem tekler hem de çiftlerde dünyanın en iyileri arasına girdi. Billie Jean'in oyun tarzı, agresif voleleri ve fileye hızlı

çıkışlarıyla dönemin “klasik” kadın tenisinden farklıydı. Sahayı domine eden enerjisi ve taktik zekâsı, erkek tenisçilerinkiyile kıyaslanacak kadar güçlüydü.

“Aynı kortta, aynı top, aynı kurallar... Ama ödül farklı. Bu, eşitlik değil”

Ancak asıl kırılma noktası, 1966’da geldi: Billie Jean King, Wimbledon tekler şampiyonu oldu. Bu, onu spor dünyasında dikkate alınması gereken bir figür haline getirdi. O günden sonra Wimbledon’da toplam altı tekler şampiyonluğu, 10 çiftler şampiyonluğu ve dört karışık

Billie Jean, kortta kazandığı her kupa ile kadın sporcuların erkeklerle eşit seviyede rekabet edebileceğini kanıtlıyordu. 1960’ların sonunda, turnuva organizatörleri kadın tenisçilere erkeklerin aldığı kadar ödül veriyordu. Billie Jean bu durumu açıkça eleştiren az sayıdaki sporcudan biriydi. “Aynı kortta, aynı top, aynı kurallar... Ama ödül farklı. Bu, eşitlik değil” diyerek daha kariyerinin başında sesini yükseltti.

1971’de, Virginia Slims Circuit adlı profesyonel kadın tenis turnuvaları serisine katıldı. Bu seri, kadın tenisçilerin kendi ekonomik özgürlüklerini kazanabilmesi için kritik bir adımdı. Billie Jean King, burada, lobi yapan bir aktivist ve medya karşısında kadın sporcuların sözcüsü haline geldi.

1970’lerin başı dünyada da değişim rüzgârlarının estiği yıllardı. ABD’de kadın hareketi yükselişteydi; eşit işe eşit ücret, doğum kontrol hakkı, kadınların çalışma hayatına katılımı gibi konular kamuoyunun gündemindeydi. Spor ise hâlâ erkeklerin oyun alanıydı. Kadınlar kortta da tribünde de ikincil konumdaydı. İşte bu dönemde Billie Jean King, sadece bir sporcu olmayı reddederek kendini feminist bir aktivist olarak da konumlandırırdı.

Tenis dünyasında tarihi bir isyan: “Original 9”

1970’te, tenis dünyasında tarihi bir isyan gerçekleşti: “Original 9” olarak bilinen dokuz kadın tenisçi, erkek egemen tenis düzenine başkaldırdı. Nedeni basitti: Kadınlara verilen ödül paraları, erkeklerin kazandığının çok altında

1970’ler ve 1980’ler boyunca, kadın tenisinde ödül eşitliği en büyük gündemdi. 1980’lerde Billie Jean hâlâ aktif bir oyuncuydu, ama korttaki zaferlerinden çok kulislerdeki etkisi konuşuluyordu. Billie Jean King, bu yıllarda adeta “sporda feminist lobi”nin yüzü oldu.

kalıyordu. Billie Jean King, Rosie Casals, Nancy Richey ve diğer altı kadın oyuncu, Amerikan Tenis Birliğinden bağımsız olarak Virginia Slims Circuit adında yeni bir turnuva serisi başlattı. Bu, kadın tenisinin ekonomik bağımsızlığı için devrim niteliğindeydi.

Billie Jean King, bu dönemde yalnızca sahada değil, perde arkasında da çalışıyordu. Sponsor buluyor, medya röportajları veriyor, kamuoyunu kadın sporcuların eşitliği konusunda ikna etmeye çalışıyordu. 1971’de kazandığı turnuva zaferleri sayesinde yıl sonunda 100.000 doların üzerinde gelir elde eden ilk kadın tenisçi oldu. Ancak Billie Jean için bu bir kişisel zenginlik hikâyesi değildi; bu, “Kadın sporcular da kendi emekleriyle geçinebilir” mesajının dünyaya verilmesiydi.

1972’de feminist hareketin öncülerinden Gloria Steinem ile tanıştı. Bu tanışma, onun aktivizminde yeni bir dönemi başlattı. Steinem’in kadın hakları konusundaki entelektüel birikimi ile Billie Jean’in sahadaki görünürlüğü birleşince, spor ve feminizm arasındaki köprü güçlendi. Billie Jean, “Ben kortta topa vururken bile feministim” sözünü bu yıllarda dile getirdi. Tüm bu süreç, onu 1973’teki unutulmaz “Battle of the Sexes” maçına götürdü. Bu maç, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin sahadaki sembolü olacaktı.

Battle of the Sexes zaferi

1973 yılının Eylül ayında, Houston Astrodome toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin sembolik arenasına dönüşmüştü. 30 yaşındaki Billie Jean King, karşısında 55 yaşındaki eski tenis

şampiyonu Bobby Riggs... Bu maç, yalnızca iki oyuncunun mücadelesi değildi. Bu, “Kadınlar erkekler kadar iyi değildir” klişesini yıkmak için verilen küresel bir sınavdı.

Bobby Riggs, medyayı ustaca kullanarak kadın tenisçilere yönelik cinsiyetçi söylemlerini gündemde tutuyordu. “Kadınlar hassastır, baskı altında oynayamazlar” diyordu. Hatta bu maçı, “erkek üstünlüğünün kanıtı” olarak pazarlıyordu. Riggs’in söylemleri, toplumsal önyargıları temsil ediyordu.

Billie Jean King ise sahaya çıkarken yalnızca kendi kariyerini değil, kadın sporcuların saygınlığını da korumak zorundaydı. Maç öncesinde basına “Bu maçta yenilirim, kadın sporcuların eşitlik mücadelesi yıllarca geriye gider” demişti. O gece korta adım attığında, tribünlerde 30.000 den fazla seyirci, televizyon başındaysa yaklaşık 90 milyon kişi onu izliyordu. Maç, bir spor müsabakasından çok daha fazlasıydı: Kadınlar Billie Jean’i, erkeklerse Riggs’i destekleme eğilimindeydi. Billie Jean, oyunu kontrol eden taraf oldu.

Bu zafer, feminist hareket için sembolik bir dönüm noktasıydı. Kadınların sporda da, hayatta da erkeklerle eşit mücadele edebileceğini dünyaya kanıtladı. Ertesi gün gazeteler “Kadınlar kazandı” manşetleri attı. Billie Jean King, bir önyargıyı yenmişti. Battle of the Sexes zaferi, Billie Jean King’i küresel bir kadın hakları figürü haline getirdi.

WTA, onun vizyonunun ürünüydü

O dönemde ABD’de Title IX yasası yürürlüğe girdi. Bu yasa, eğitim kurumlarında cinsiyet

ayrımcılığını yasaklıyor ve kadın spor programlarına devlet desteğini zorunlu kılıyordu. Billie Jean King, bu yasanın hayata geçirilmesinde en görünür savunuculardan biri oldu. Üniversitelerde kadın sporcular için bütçelerin artırılması, burs imkânlarının sağlanması ve kız çocuklarının spora erişiminin genişletilmesi için sürekli konuşmalar yaptı.

1973'te kurulan Women's Tennis Association (WTA) da onun vizyonunun ürünüydü. WTA, kadın tenisçilerin kolektif pazarlık yapabilmesini, turnuva ödülleri eşitlik talep etmesini ve takvimlerini kendi lehlerine planlayabilmesini sağladı.

1970'ler ve 1980'ler boyunca, kadın tenisinde ödül eşitliği en büyük gündemdi. 1980'lerde Billie Jean hâlâ aktif bir oyuncuydu, ama korttaki zaferlerinden çok kulislerdeki etkisi konuşuluyordu. Billie Jean King, bu yıllarda adeta "sporda feminist lobi"nin yüzü oldu. Ve bu mücadele, kişisel hayatında yapacağı en cesur açıklamalardan birine zemin hazırladı: eşcinsel kimliğini kamuya duyurmak.

Billie Jean King, bu açıklamanın ardından yoğun bir medya fırtınasının ortasında kaldı. Sponsorluklarının çoğu anında iptal edildi, bazı turnuva davetleri geri çekildi. Ancak Billie Jean, geri adım atmadı. Bu cesaret, onu yalnızca bir spor efsanesi değil, LGBTQ+ hakları için küresel

ölçekte tanınan bir aktivist haline getirdi. Onun varlığı, kadın sporcuların kimlikleriyle var olma hakkı için de savaşılabileceğini gösterdi.

1990'da Women's Sports Foundation'ın başkanlığını üstlenerek kadın sporculara burs, eğitim ve mentorluk sağlayan programları genişletti. Bu vakıf, kız çocuklarının spora erişimini artırmayı, kadın sporcuların medya görünürlüğünü yükseltmeyi ve sporda

cinsiyetçi engelleri ortadan kaldırmayı hedefliyordu. 2000'lerin başında, kadın sporcular için kurumsal liderlik fırsatlarını artırmak amacıyla **Billie Jean King Leadership Initiative**'i hayata geçirdi.

2006'da, ABD Tenis Federasyonu, New York'taki USTA **Billie Jean King National Tennis Center**'a onun adını verdi. Bu, Amerika'nın tenis başkenti olan Flushing Meadows'un onun ismini taşıması anlamına geliyordu.

Sonraki yıllarda da Billie Jean King, Serena Williams, Naomi Osaka ve Megan Rapinoe gibi sporcu-aktivistlere mentorluk yaptı. Sosyal medya çağında bile, sesi ve etkisi hiç azalmadı.

Bugün 80 yaşına yaklaşmış olmasına rağmen, Billie Jean King hâlâ sahada; artık raketle değil, fikirleri ve vizyonu. Bize kazandığı kupalarla birlikte sporun kadınlar için daha eşit, daha adil ve daha özgür bir alan haline gelmesi için sarf ettiği çabalarla dolu bir hayat hikâyesi bırakıyor. ■

Çankaya

BELEDİYESİ

KADIN BÜLTENİ